

ผลกระทบภัยแล้งต่อภาคเกษตรและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร

ข้อเท็จจริง และ สถานการณ์ภัยแล้ง

- ระดับน้ำในเขื่อน ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2563 มีปริมาณน้ำใช้การได้ในเขื่อนทั่วประเทศ 8,509 ล้าน ลบ.ม. น้อยกว่าปี 2562 จำนวน 5,736 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งเป็นการลดลงในแทบทุกภาคของประเทศ
- กรมอุตุนิยมวิทยา คาดการณ์ว่าประเทศไทยต้องเผชิญฝนแล้งยาวนานจนถึงเดือนมิถุนายน โดยคาดว่าปริมาณฝนจะต่ำกว่าค่าปกติ 3-5 เปอร์เซ็นต์ ถึงแม้ว่าการมอตุนิยมหาวิทยาลัยจะประกาศเข้าสู่ฤดูฝนอย่างเป็นทางการ ณ วันที่ 22 พฤษภาคม 2563 อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ภัยแล้งในปี 2563 ยังมีความรุนแรงมากกว่าปี 2562 จนกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรที่จะเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูแล้ง

พื้นที่ทางการเกษตรได้รับความเสียหายโดยสิ้นเชิง

ช่วงภัย	เกษตรกร (ราย)	ข้าว (ไร่)	พืชไร่ (ไร่)	พืชสวน (ไร่)	รวม (ไร่)
ก.ย. 62 - ปัจจุบัน	185,782	1,561,112	214,294	4,956	1,780,362

ที่มา : ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร คำนวณโดย ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ
ข้อมูล ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2563 (การสำรวจยังไม่เสร็จสิ้น)

ภาคเหนือ

- เกษตรกร 45,861 ราย
- พื้นที่เสียหาย 513,129 ไร่
- มูลค่าความเสียหาย 2,801.01 ล้านบาท

ภาคกลาง

- เกษตรกร 16,621 ราย
- พื้นที่เสียหาย 255,125 ไร่
- มูลค่าความเสียหาย 474.71 ล้านบาท

ภาคตะวันตก

- เกษตรกร 8,277 ราย
- พื้นที่เสียหาย 93,567 ไร่
- มูลค่าความเสียหาย 1,723.55 ล้านบาท

ภาคใต้

- เกษตรกร 2,599 ราย
- พื้นที่เสียหาย 40,492 ไร่
- มูลค่าความเสียหาย 170.34 ล้านบาท

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

มูลค่าความเสียหาย 8,824.79 ล้านบาท

- ข้าว 7,188.65 ล้านบาท
- พืชไร่ 1,606.61 ล้านบาท
- พืชสวนและอื่น ๆ 29.53 ล้านบาท

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- เกษตรกร 111,862 ราย
- พื้นที่เสียหาย 872,867 ไร่
- มูลค่าความเสียหาย 3,652.20 ล้านบาท

ภาคตะวันออก

- เกษตรกร 562 ราย
- พื้นที่เสียหาย 5,183 ไร่
- มูลค่าความเสียหาย 2.99 ล้านบาท

รายงานข้อมูล ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2563

มาตรการและการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

☐ แนวทางการดำเนินงานตามแผนป้องกันภัยและเผชิญเหตุภัยแล้งด้านการเกษตร ปี 2562/63

- สรุปแผนปฏิบัติการแผนป้องกันและเผชิญเหตุฯ โดยดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบ เตรียมความพร้อม เผชิญเหตุ และฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิม ดังนี้
 - 1) โครงการจัดการดินเพื่อบรรเทาภาวะภัยแล้งในพื้นที่ปลูกไม้ผลและปลูกพืชไร่น้ำน้อย สนับสนุนปุ๋ยหมักใส่ดินไม้ เพื่อรักษาความชื้นในดิน
 - 2) โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกข้าวแบบเปียกสลับแห้งและเผ่าร้างเวียงเดือนภัยธรรมชาติและศัตรูข้าว
 - 3) โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดหลังนาผ่านสหกรณ์
 - 4) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชใช้น้ำน้อย เพื่อสร้างรายได้แก่เกษตรกร
 - 5) โครงการรักษาระดับปริมาณและคุณภาพข้าว ปี 2563/2564
 - 6) โครงการสร้างรายได้จากอาชีพประมงจากแหล่งน้ำชุมชน
 - 7) โครงการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพสมาชิกสหกรณ์
 - 8) แผนการปฏิบัติการฝนหลวงแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
 - 9) การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตรให้ทั่วถึงและเพียงพอ
 - 10) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (ความจุ 1,260 ลบ.ม.)
 - 11) โครงการสร้างพัฒนาแหล่งน้ำและระบบกระจายน้ำในเขตปฏิรูปที่ดิน และโครงการแผนงานบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตฯ
 - 12) การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ

☐ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยแล้ง ปี 2562/63

1) การช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ ด้านการเกษตรผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 กรณีพื้นที่การเกษตรมีพืชตายหรือเสียหายสิ้นเชิง โดยมีผลการจ่ายเงินช่วยเหลือเกษตรกรแล้ว ดังนี้

ผลการดำเนินงาน	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	งบประมาณ (ล้านบาท)
ช่วงภัย ก.ย. - ปัจจุบัน			
- ดำเนินการช่วยเหลือเสร็จสิ้นแล้ว	175,696	1,661,010	1,856.01
- อยู่ระหว่างดำเนินการช่วยเหลือ	8,814	49,830	128.68
รวม	184,510	1,710,840	1,984.69

ที่มา : ศูนย์ติดตามและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติด้านการเกษตร, ข้อมูล ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2563 (การช่วยเหลือยังไม่เสร็จสิ้น)

2) จัดทำแผนการจัดสรรน้ำของโครงการชลประทานขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วประเทศในช่วงฤดูแล้ง ปี 2562/63

• **แผนการจัดสรร**

น้ำต้นทุนสามารถใช้งานได้ 26,666 ล้าน ลบ.ม.
วางแผนจัดสรรน้ำทั่วประเทศ 17,699 ล้าน ลบ.ม.

(วันที่ 1 พ.ย. 62 - 30 เม.ย. 63)

• **ผลการจัดสรร**

ทั่วประเทศ ใช้น้ำไปแล้ว 17,053 ล้าน ลบ.ม.
(96% ของแผนจัดสรรน้ำ)

(วันที่ 1 พ.ย. 62 - 30 เม.ย. 63)

3) จัดทำแผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2562/63 (ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2563)

แผน-ผล

แผนทั่วประเทศ จำนวน 7.21 ล้านไร่ → 8.85 ล้านไร่

- ข้าว (รอบที่ 2,3) 4.54 ล้านไร่ → 6.75 ล้านไร่
- พืชไร่ - พืชผัก 2.67 ล้านไร่ → 2.10 ล้านไร่

แผนกลุ่มเจ้าพระยา จำนวน 1.64 ล้านไร่ → 3.92 ล้านไร่

- ข้าว (รอบที่ 2,3) 1.05 ล้านไร่ → 3.41 ล้านไร่
- พืชไร่ - พืชผัก 0.59 ล้านไร่ → 0.51 ล้านไร่

4) การปฏิบัติการฝนหลวง เริ่มปฏิบัติฝนหลวงสู่ภัยแล้ง ประจำปี 2563 (11 หน่วย) ตั้งแต่วันที่ 3 ก.พ. - 24 พ.ค. 63 ปฏิบัติการ จำนวน 100 วัน (จำนวน 2,343 เที่ยวบิน) มีวันที่ฝนตกจากการปฏิบัติการฯ คิดเป็นร้อยละ 98.00

5) ดำเนินการโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร ดำเนินการแล้วในปี 2562 จำนวน 46,526 บ่อ และในปี 2563 มีเป้าหมายดำเนินการ 40,000 บ่อ

6) สำรวจพื้นที่ไม่ผลเสียขาดแคลนน้ำทุกสัปดาห์ ให้คำแนะนำการดูแล ควบคุมดิน ตัดแต่งกิ่ง และสนับสนุนน้ำในพื้นที่วิกฤต

☐ บูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) จัดหาและติดตั้งระบบส่งกระจายน้ำให้กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่/กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 120 แปลง 80,000 ไร่
- 2) นำ Solar sell (พลังงานแสงอาทิตย์) มาใช้ในระบบผลิตน้ำและกระจายน้ำแหล่งน้ำผิวดินและน้ำบาดาล โดยเจาะบ่อน้ำบาดาล พร้อมระบบกระจายน้ำ 700 แห่ง พื้นที่เป้าหมาย 86,000 ไร่

รายงานข้อมูล ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2563

จัดทำโดย ส่วนติดตามและวิเคราะห์ภัยพิบัติทางการเกษตร ศูนย์ข้อมูลเกษตรแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร